

Latif Xhemaili

Sabit Rama

AUTORSKO PRAVO

Cilj

Svrha ovog rada je pružanje skromnog doprinosa za objašnjavanje Autorskog Dela kao stvaranje intelektnog uma pojedinca u određenim slučajevima a zakonska kontrola je inherentna odmah ispod ove kreacije (Autorska Pravo), zaštita ovog prava, sa posebnim naglaskom na zaštitu autorskih prava i audio- vizuelnih dela, tako da mišljenje zajednice, posebno medijima pruaju skromni podaci u vezi ove pravne institucije.

AUTOR – je fizičko lice koje je stvorilo autorsko delo.

AUTORMOM – smatra se lice čije se ime, pseudonim ili znak je naveden u primercima dela, ili dela, ili je označeno ili je istaknuto u obavljanju poslova, dok se ne dokaže drugačije. Izuzetno, pravno ili fizičko lice čije je ime navedeno na uobičajen način na filmsko delo, shatra se da je to njegov rad, dok se ne dokaže drugačije.

Pored autora , nosilac autorskog prava može biti i lice koje je nije autor, ali u skladu sa važećim zakonskim propisima stekao je autorsko pravo.

AUTORSKO DELO – je originalna tvorevina intelekta autora, izražena u određenoj formi, bez obzira na: umetničku, naučnu ili drugu vrednost ili njene namene, veličine, sadržaja i načina izražavanja, kao i dopuštenost javnog objavljivanja .

PRAVA AUTORA - uključuju prava zasnovna na intelektualnu svojinu, koja pripadaju autorima o njihovom radu u književno, naučnoj i umetničkoj oblasti.

AUTORSKO PRAVO – je posebno pravo, koje pripada autoru kao subjektu intelektualne svojine o njegovom radu.

Istorijski razvoja autorskog prava

Autorsko pravo je usko povezano sa rođenjem medijske tehnologije kao nov način pisanja i kopiranja , koji se prvo pojavilo u Engleskoj.Pre nego što je počelo da se primeni štampa koristilo se za pisanje,odnosno kopiranje tuđeg posla moralno da se uloži mnogo vremena pa nije bilo razloga za bilo koju veliku zabrinutost za nelegalno kopiranje ili kako je kasnije nazvano, piraterija jer su neovlašćena kopiranja bili redak izuzetna.

Tehnologija štampe, napravila jedan pozitivan preokret u oblasti pisanja, stvarajući veliku udobnost, skraćujući vreme i uštedu za pisanje jedne knjige ili nesto drugo.Velike tehnološke mogućnosti štampe, počele su da se zloupotrebljavaju od strane prepisivača i trgovaca raznim nezakonitim akata ,koji su počeli da koriste nove napredne metode piraterije, višestruko lakše, brže kopiranje knjiga ili drugih proizvoda po jeftinijoj ceni, čime su kršena moralna i ekonomска prava autora.

U cilju sprecavanja piretarije, pisci knjiga, tipografi, knjogoveznici i prodavci knjiga u Engleskoj, organizovani su u jedno udruzenje pod nazivom "Knjizevno Udruženje".

Knjizevno Udruženje sebi je obezbedio monopol za izdavanje knjiga, dok su pisci placeni samo za njihov rad i nisu uzivali nikakvo pravo za umetnicko stvaralastvo.Navedeni monopol "Kniževno Udruženja" nastavilo se sve do 1709, kada je Engleska usvojila zakon koji je poznat kao prvi zakon o autorskim pravima, kojim ekskluzivna prava za njihov rad pripadaju autorima a ne izdavačima.

Iako je ovaj zakon služio kao model za oblikovanje zakona o autorskom pravu mnogih drugih zemalja, stavljanjem autora u centru odbrane, danas zakona o autorskim pravima služi javnom interesu.

POGLAVLJE I

1. Šta je autorsko pravo

Autorsko pravo je termin koji obuhvata skup prava koja su priznata stvaraocima za svoj rad u stvaranju književnog,naučnog ili umetničkog stvaralaštva.Autorsko pravo pripada autoru po samoj činjenici stvaranja. Za uživanje prethodne zaštite autorskog prava,ne traži se bilo koja prethodna administrativna formalnost.

Autor uživa moralna i ekonomska prava u vezi njegovog stavralackog rada koja se sastoje:

- a. ekskluzivna lična ovlašćenja za štitu nepovredivosti dela i ličnosti autora (u daljem tekstu: moralna prava autora),
- b. ekskluzivna lična ekonomska ovlašćenja za štitu ekonomskih interesa autora (u daljem tekstu: ekonomska prava autora),
- c. ostala ovlašćenja autora (u daljem tekstu: ostala ovlašćenja autora).

Ovaj konglomerat prava ima za cilj da zaštitи kreativnost autora od krađe, različite namene i zloupotreba koje mogu da ugrožavaju delo, pre svega da se sačuva autentičnost zgrade, bez izuzetaka zaštitu ekonomskih interesa autora , koji mogu da posluže kao opšte stimulacije stvaralaštva, a time i njenom razvoju u društvu.

Jednostavno rečeno, autorska prava imaju za cilj balansiranje interesa vlasnika autorskih prava sa opštim interesima u cilju promovisanja društva napredaka.

2. Cilj zaštite autorskih prava

Autorsko pravo i srođan spisak zaštićenih dela autorskih prava može da se razlikuje od države do države u zavisnosti od kriterijuma uzeti u obzir prilikom utvrđivanja tih prava. Na primer, Sjedinjene Američke Države ne pružaju zaštitu na dela koja nisu fiksne u opipljivom obliku (fizički).

Pre svega, zbirka radova koja su zaštićena Autorskim Pravom, vrše se na određene kategorije, odnosno žanrovi, književni, muzički, dramski, filmski dok državni zakoni definišu detaljniju podelu.

Zakon Republike Kosova br.2004 / 45 o Autorskom Pravu i drugim srodnim pravima članom 1. definiše dela koja će biti zašticena Autorskим Pravom, i svrstana su na:

- Autorska prava po osnovu intelektualane svojine
- Autorska dela iz oblasti knjizevnosti, nauke, umetnosti (u daljem tekstu autorska prava);
- Prava koja po osnovu svojine su srodna sa intelektualnom svojinom, sa autorskim pravima (u nastavku: srodna pravaa) koja se odnose na:
 - a. interpretacije u odnosu na njihove interpretatore,
 - b. proizvođači fonograma u pogledu njihovih fonograma
 - c. radio difuznih i tv. Organizacija u pogledu njihovih emisija,
 - d. proizvodjaca baze podataka i njihovih podataka,
 - e. izdavaca u pogledu njihovih izdanja.

Isti zakon u članu 8 i članu 11 taksativno nabraja autorska dela kojim će biti ponuđena pravna zaštita,a u članu 12.postavljene su kreacije bez pravne zaštite, kao što su: ideja,principi, smernice,procedura, nalazi ili matematičke koncepte, zatim zvanični zakoni, podzakonska akta i drugi propisi, službeni materijali i publikacije od parlamentarnih,vladinih i drugih organizacija koje obavljaju javne funkcije, kao i podneske ostalih akata u upravnim ili sudskim postupcima i vesit dana sa raznim informacijama, koje su uobičajene prirode štampe, radija i televizije.

Međutim, ovaj spisak ne treba shvatiti kao krajnji spisak jer dela koja su definisana u ovom zakonu su samo osnovne kategorije autorskih dela, gde se može zahtevati zaštita autorskih prava i za dela koja nisu uključena ali spadaju u neku od navedenih kategorija.

Zakon Kosova o Autorskom Pravu pruža zaštitu o neobjavljenim delima, izvedenih dela i kolekciju dela.

Neobjavljena dela – uzivju zastitu autorskog prava isto ka oda su objavljena.

Izvedena dela – ako se radi o jednom delu stvorene od nekog stvaraoca koje sada bude prevedene sa originala na neki drugi jezik,prevod se smatra kao izvedeno delo koje je zaštiteno autorskim pravom, u protivnom ako ne postoji ovlašcenje autora prestavice povredu autorskog prava.

Izvedeno delo može da bude prilagodjavanje, muzicko aranžiranje i ostala obrada postojećeg dela ili drugog materijala.

Nacela za sprovođenje i zaštitu Autorskih Prava, u vezi sa administrativnim merama, inspekциjom, građansko-pravna i krivična zaštita, definisana u ovom zakonu, sprovode se u skladu sa opštim pravilima upravnog, prekršajnog, građanskog i krivičnog postupka.

3. Uslovi za zaštitu autorskih prava

S obzirom na gore navedene primere, autor uživa pravnu zaštitu moralnih i ekonomskih prava u vezi sa svojim radom od trenutka stvaranja. Nije potrebna registracija ili završetak različitih kriterijuma da se obezbedi autorsko pravo. Npr po američkom zakonu delo se shatra stvorenim od trenutka njenog fiksacije u opipljivom obliku izražavanja.

S druge strane na osnovu zakona Kosova delo bude zasticeno od trenutka stvaranja i ne mora biti fiksirano u opipljivom obliku izražavanja. Član 8 Zakona Kosova o Autorskem pravu predviđa, su dela autora koja su iskazana u svakom pogledu, jednostavno reci fiksacija nije uslov za uživanje zaštite autorskih prava na osnovu Zakona Kosova kao što je slučaj u nekim drugim jurisdikcijama.

Da biste uživali zaštitu autorskih prava, svaki od gore navedenih dela moraju biti originalni. Alinivo originalnosti zahteva varira od države do države, jer neke države zahtevaju viši standard originalnosti, neke druge države zahtevaju mnogo niži standard.

U sudskom postupaku Ladbroke protiv William Hill (1964), Sud se oglasio da reč originalnost ne zahteva originalnu misao ili inventivni, samo da delo nije kopirano i da potice od autora.

Bernska Konvencija i Sporazum TRIPS, države su slobodne da prema njihovim procenama mogu imati pravo da se bave pitanjem standarda za zaštitu autorskih prava. Na osnovu toga, Zakon Kosova o Autorskem Pravu u članu 8 definiše postupke koji su zaštićeni autorskim pravima i uslovima za zaštitu, rekavši da Autorska dela su originalne intelektualne tvorevine u oblasti književnosti, nauke i umetnosti.

Izrazom originalnost u pogledu autorskog prava,mogu da se svate dve vrste originalnosti: ono koje je vezano sa licnoscu autora i ono koje je vezano sarezultatom stvaralastva originalnosti dela.³⁴³

U kontinentalnom/evropskom zakonodavstvu nije izvršena harmonizacija tražnja autentičnosti.Dok Nemačka je poznata po visokim kriterijumima tražnje za originalnosti, dok je Engleska poznata po veoma niskim kriterijumima.

Jedno naprednije usklađivanje izvršeno je samo za bazu podataka, preko Evropske Direktive o bazi podataka i datoteke preko drugih sličnih direktiva.

Obzirom da Kosovi nedostaje slučajeva iz sudske prakse teško je reći koji se nivo originalnosti zahteva, ali tokom procene za originalnošću sud uvek mora uzeti u obzir koristen nivo kreativnosti koji je koristen u stvaranju dela.Ideje,instrukcije, procedure ili matematički koncepti ne mogu da uživaju zaštitu autorskih prava zbog nedostatka originalnosti. Ono koje je zaštićeno autorskim pravom je način izražavanja ideje i činjenice.

Sud treba da zahteva određen nivo kreativnosti i originalnosti izražavanja koji se koriste u ovim činjenicama ili idejama. Ovo se najbolje može objasniti kroz primer.

Niko ne može tražiti autorsko pravo ukoliko kaže: "Barak Obama" je predsednik 44 država SAD. To je činjenica i to svi znaju.Ali ako neko počne da napiše priču o predsedniku Obami, ova priča je zaštićena autorskim pravom, jer je okupila sve činjenice, koristio određen stepen lične kreativnosti u analizi ove činjenice i da je izašao sa svojom nezavisnom pričom o predsedniku Obami.

4. Trajanje zastite autorskih prava

Bernska Konvencija za zastitu knjizevnih i umetnickih dela i Medunarodna Konvencija za zastitu izvodaca,proizvodaca Fonograma i radio difuznih organizacija,poznata kao Rimska Konvencija,definise minimalno trajanje zastite prava koja su definisana u njoj,ostavljajuci drzavama ugovornicama da same odrede vreme trajanja zastite autorskih prava. Na osnovu Bernske

³⁴³ Prof.Dr.Abdullah Aliu, Autorsko Pravo,Pristina 2004 strana 13.

Konvencije, minimalno trajanje je život autora + 50 godina nakon njegove smrti.³⁴⁴

Postoje brojne razlike između nacionalnog zakonodavstva kojim se reguliše trajanje zaštite autorskih i srodnih prava, razlike se javljuju ne samo između kontinenata, već i unutar same Evropske Unije. Takođe postoje razlike u načinu izračunavanja takve ekstenzije, tako da bi se olakšalo funkcionisanje unutrašnjeg tržišta, Evropska Komisija je napravila određene korake u skladu sa nacionalnim zakonodavstvima. U tom smislu, Direktiva 2006/116/EZ o trajanju zaštite autorskih i srodnih prava je usaglašena sa trajanjem i zaštitom autorskih prava do 70 godina posle smrti autora ili 70 godina nakon st. delo postaje legalno javno dostupno.

Zakon o zaštiti autorskog prava na Kosovu, reguliše trajanje zaštite i način obračunavanja trajanja u skladu sa navedenom direktivom, tako da autorska prava traju za života i 70 godina posle njegove smrti (član 62.1).

Autorska prava za anonimna dela objavljenih pod pseudonimom traje 70 godina, i počinje da teče od trenutka otvaranja legitimnog dela (član 62.2). Ukoliko autor otvara svoj identitet tokom ovog perioda, trajanje zaštite odnosi na njegov život plus 70 godina posle njegove smrti.

Autorsko pravo na koautorsko delo traje 70 godina tokom života svakog autora i 70 godina od smrti koautora koji je bio posljednji u životu. U slučaju kolektivnih dela, Autorsko pravo traje 70 godina nakon otvaranja legitimnog dela. Kada vreme trajanja nije započeto od smrti autora i delo nije legalno otvoreno, autorsko pravo traje 70 godina od svog osnivanja.

Kada se vreme trajanja zaštite računa od dana otvaranja legitimnog dela i delo se otvara u obimu, deo po deo, produžnje, trajanje zaštite se izračunava posebno za svaki od ovih elemenata.

POGLAVLJE II

1. Glavni međunarodni instrumenti i instrumenti EU o autorskim pravima i srodnim pravima

Zakoni o autorskim pravima su teritorijalne prirode, znači da oni mogu biti različiti jedni od drugih u zavisnosti od zemlje. Neke države imaju veće

³⁴⁴ Bernska Konvencija za zaštitu knjizevnih i umetnickih dela 09.09.1886 član 7.1.

kriterijume zaštite autorskih prava za pojedine rade, i neke druge zemlje mogu da preferiraju niže kriterijume.

Da bi smo standarizovali ove razlike u različitim zemljama, tokom godina usvojeni su razni međunarodni instrumenti. Na Evropskom nivou usaglsavanje se vrši preko direktiva Evropske Komisije.

Dokumenta / najvažnija međunarodna akta koja se odnose na autorska prava su:

1.1 Bernska Konvencija za zaštitu književnih i umetničkih dela (1886)

Bernska Konvencija je pod jakim uticajem Francuskog Zakona koji autora stvaralačkog dela stavlaja u centru odbrane, umesto ekonomskе uloge autorskih prava, koje se ogleda u Američkom Zakonu. Prema Francuskom zakonu, autor ima prirodna prava u svojoj kreaciji, jer je on dao intelektualni input u određeno delo i samim tim nema potrebe za zakonom da mu se prizna ovo pravo.

Shodno tome, Bernska Konvencija je uklonila bilo koje formalnosti o autorskim pravima za sve zemlje koje su mu pristupile. Drugim rečima, na osnovu Bernske Konvencije ne treba da se prijave za registraciju autorskih prava, ali to pravo će se dobijati automatski od momenta stvaranja dela. Još jedna stvar koja se razmatrala i promenilo u Bernskoj Konvenciji je međunarodno priznanje autorskog prava. Pre usvajanja Konvencije, lice koje je uživao autorska prava u državi, nije mogao da uživa autorska prava u državnoj Bi obrnuto.

1.2 Univerzalna Konvencija o Autorskim Pravima (1952)

Usvojena je u Ženevi istom administrira Organizacija za Obrazovanje, Nauku i Kulturu Ujedinjenih Nacija (UNESCO). Ova Konvencija je dizajnirana kao kompromis za one države koje nisu hteli da se pridruže Bernskoj Konvenciji zbog uslova navedenih u njoj.

Države koje su odbile da potpišu Bernsku Konvenciju data im je prilika da ponovo bude deo međunarodnog sporazuma tog. Takođe, potpisnice Bernske Konvencije takođe su postale članice UCC da bi se osigurala dela koja su kreirana u državama Berna koja uživaju zaštitu I u drugim zemljama koje nisu bile deo Berne.

1.3 Rimska Konvencija za zaštitu izvođača, proizvođača fonograma i radiodifuznih organizacija (1961)

Za razliku od Bernske Konvencije koja je sveobuhvatniji međunarodni ugovor, Rimska Konvencija je ograničena samo na izvođače, proizvođače fonograma i organizacija odnosno subjekata koji se bave imitovanjem. Njome zajednički administrira WIPO, UNESCO i Međunarodne organizacije rada. Ova konvencija štiti interpretatora (bilo da jeglumac pevač, plesač muzičar, itd.) U slučaju direktnog prenosa njihovog tumačenja ili tumačenja direktnog snimanja bez njihove saglasnosti. Takođe Ova konvencija takođe štiti i proizvođače fonograma i daje im ekskluzivno pravo da odobre ili zabrane umnožavanje svojih fonograma direktno ili indirektno, pruža zaštitu za imitatore i organizacije, dajući im ekskluzivno pravo da odobre ili spreče određena prava kao što su i reemitovanja njihovog snimljenog programa.

1.4 Sporazum TRIPS (1994)

Pod administriranjem STO isti postavlja određene minimalne standarde različitih oblika intelektualne svojine. On obavezuje države članice da uključe određene zahteve u svoje nacionalno zakonodavstvo u pogledu autorskih prava, uključujući prava interpretatora, proizvođača fonograma i radio-difuznih organizacija.

Glavni zahtevi koji se odnose na autorska prava su:

- autorska prava moraju da se automatski obezbeđuju, bez formalnosti kao što su registracija sistema zaštite ili njegovog ponavljanje,
- računarski programi treba da budu tretirani od strane nacionalnih zakona o autorskim pravima kao "književna dela" i da imaju iste uslove zaštite,
- nacionalni izuzeci od autorskog prava (kao što je direktno korišćenje) treba da bude ograničen od tro-koraknog testa u Bernu,
- sporazum TRIPS - je takođe poznat za sprovođenje procedure za osnivanje, pravni lekova i procedure za rešavanje sporova.

1.5 Traktat o autorskim pravima WIPO (1996)

Štiti kompjuterske programe i tretira ih kao "književna dela". U Evropskoj Uniji se realizuju kroz različite direktive EU, kao što je ona 91/250EC-e Direktiva stvara zaštitu autorskog prava za softver, 96/9/EC-smernice za zaštitu autorskih prava za bazu podataka i Direktiva 2001/29/EC koja zabranjuje opremu da bi se izbeglo tehničke mere zaštite kao što je upravljanje digitalnim pravima.

2. Najvažnije direktive Evropske Unije

Direktiva 2001/29/EC o harmonizaciji određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informatičkom društvu ili februaru poznate kao evropske direktive, koja usklađuje zakone zemalja članica EU da se zaštiti pravo Autorska prava za sva dela objavljena na Internet, mobilnih telefona i digitalne opreme.

Direktiva 2006/116/EZ o harmonizaciji trajanja zaštiti autorskih prava usklađuje trajanje autorskog i srodnih prava u svim državama članicama EU. Ova direktiva je proširila zaštitu autorskih prava na 70 godina posle smrti autora, i srodnih prava, Direktiva predviđa 50 godina zaštitu ovih prava.

Direktiva 96/9/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 11. marta 1996 o pravnoj zaštiti baza podataka ili kratko poznat kao Direktivom baze podataka je najviše kontradiktorne direktive Evropske komisije koji otvara mnoga pitanja o efikasnosti. Ova Direktiva reguliše isključivo autorska prava za baze podataka i usklađivanje pravne zaštite baza podataka u svim državama članicama EU.

Pored zaštite autorskih prava za prikupljanje i raspored podataka ili drugih materijala, ugovor takođe pruža zaštitu takozvane "sui generis". Ova zaštita je potpuno novi oblik intelektualne svojine koja se prostire zaštitu ne samo u prikupljanju i aranžiranju podataka ili svoje materijale (koji su zaštićeni autorskim pravima), ali proizvođači baza dato ekskluzivno pravo da spreči vađenje i korišćenje sadržaja neovlašćenog baze podataka.

Sjedinjenih Američke Države snažno su bile protiv ove Direktive, za razliku od Evrope koja isto pruža zaštitu samo kreativnosti, koji je iskoriscen na sastanku i sistematizaciji podataka ili ostalih informacija, ali ne i samih, podataka ili informacija.³⁴⁵

³⁴⁵ Luljeta Plakolli-Kasumi, LL.M, Autorska Prava i srodnna prava Moduli 1 str.6

3. Zakon Kosova o autorskim i srodnim pravima i njena kompatibilnost sa međunarodnim pravnim instrumentima i instrumentima EU

Autorska i srodnna prava na Kosovu regulisana su Zakonom o autorskim i srodnim pravima (Zakon br 2004 / 45), koji je usvojen od strane Skupštine 29. juna 2006, a proglašen je UNMIK Uredbom 2006 / 46, od 24. avgusta 2006. Ovim zakonom uređuju se prava koja proističu iz autorskog i srodnih prava, upravljanje autorskim i srodnim pravima i zaštiti autorskih i srodnih prava.

Na osnovu Zakona o autorskim pravima i srodnim pravima, autor uzina tri grupe prava: ekonomika prava, morala prava i ostala ovlastenja autora. Shodno Bernskoj Konvenciji i Evropskim direktivama, zakon ne predvija bilo koje formalnosti o autorskim pravima, vec oho pravo pripala autoru obzirom da je on licni stvaraoc dela.³⁴⁶

Član 2. Bernske konvencije ostavlja diskreciono pravo lokalnih zakonodavstava zemalja EU da odluči da li je vrednost neće biti zaštićen ako nisu fiksirani u bilo kom materijalnom obliku (fizički). Kosovsko zakonodavstvo ne sadrži takav zahtev znači darad ne treba da se popravi (države) u materijalnom obliku u cilju da uživaju zaštitu. U tom smislu, Zakon takođe obezbeđuje zaštitu dela kao što su oralna govora, predavanja, priče i slični radovi usmeno izrazio.

Član 2-bis Bernske konvencije i u ovom slučaju ima nacionalno zakonodavstvo ostavlja diskreciono pravo da isključe političke govore i govore napravljene tokom ovog postupka zaštite. Za razliku od člana 2- bis Bernske konvencije, Zakon o autorskim i srodnim pravima isključuje materijalne i zvanične publikacije parlament, vlada i druge organizacije koje imaju moć javnih funkcija, ali ne kaže ništa za političkim govorima (Član 12 - C). Zakon je jasno da su uslovi govora tokom postupka, jer član 12 (e) navodi da su prijave i drugi administrativni akti i sudski postupci ne podležu zaštiti autorskih prava.

Što se tiče ekonomskih prava, Kosovski Zakon o autorskim pravima, autoru daje pravo na korišćenje dela u opipljivom obliku. U skladu sa članom 14. Bernske konvencije, između ostalog, zakon daje pravo na reprodukciju

³⁴⁶ Zakon o autorskim pravima i srodnim pravima cl. 6 i 7.

(reprodukcijski) (član 22.2), a u skladu sa članom 11 i 11 Berneve Konvencije ,zakon daje pravo da tumače javne komunikacije i javni nastup , pravo emitovanja (član 22.3) i konačno u skladu sa članom 12. Berneve konvencije , utvrđuje pravo transformacije i adaptacije audiovizuelnih dela .

U skladu sa Direktivom o zaštiti trajanja autorskih prava ,zakon predviđa za zaštitu autorskih prava u životu plus 70 godina posle njegove smrti , uprkos Berneve konvencije koja pruža doživotnu zaštitu plus 50 godina posle smrti autora.

Zakon Kosova o autorskim pravim sadrži posebne odredbe određenih dela zaštićenih autorskim pravima, kao što su audio-vizuelnih dela, računarski programi, radova nastalih tokom zapošljavanja i radi stvorio u školi. U skladu sa Rimskom konvencijom, TRIPS sporazuma, Eipo je sporazum i direktivama Evropske komisije, do predstava i fonograma, Zakon sadrži i posebne odredbe za prava interpretatora, proizvođača fonograma i filmski producenti, prava stvaralaca baza podataka i onih izdavača.

IV deo Zakona o autorskim pravima predviđa kolektivno upravljanje i administriranje, ali, nažalost, ne postoji dobar sistem kolektivnog ostvarivanja održivog niti bilo koji upravni organ koji bi bio nadležan u tim stvarima. Član 169. Zakona propisano je da Vlada osniva Kancelarija za zaštitu prava intelektualne svojine u roku od 18 meseci nakon proglašenja ovog zakona proglašio je u avgustu 2006.

Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta, sredinom 2010 je preduzelo neke korake za uspostavljanje i funkcionisanje ove kancelarije, ali možemo reći da je do sada deo IV ovog zakona ostao na snazi samo na papiru i u tom pogledu ostaje mnogo više da se radi.

Iz prethodnog zaključaka izuzetak cini,Nezavisna Komisija za Medije(NKM) koja je osnovana Zakonom br. 02/L-15 O NEZAVISNOJ KOMISIJI ZA MEDIJE I RADIO-DIFUZIJU, koji je jedini ovlašćeni organ na teritoriji Kosova odgovoran za upravljanje, regulisanje i dodelu resursa frekventnog spektra za emitovanje i izdavanje licenci za korišćenje radio-difuznih frekvencija.

AM, na osnovu Zakona br. 02/L-15, i podzakonskih akata, opšti uslovi licenciranja i Kodeks Etike za ponašanja elektronskih medija, pokrenuo je pravne sporove, tako da je izrekao sankcije i novcane kazne prema elektronskim medijima, uvek kroz monitoring medija ili u slučaju žalbe

utvrди да је било који медиј је постао крвићно дело да еmitује фilm, програм или други рад, са ауторским правима, без добијања претходног dogovora који ваže за emitovanje.

Angazovanost i rad NKM, proizveo je konkretne rezultate na administrativnoj заштити ауторских права, brža operacionalizacija kancelarije za заштиту права интелектуалне својине у оквиру Министарства Културе, Омладине и Спорта и dalje reforme pravosudnog sistema, где jedan значајан број предмета и случајева bi predstavljalo i случајеве управљању i заштите ауторских права, država Kosovo ће направити још један napredan korak ka Evropskim integracijama.